Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 3 НОЯБРЬ, 1988 ШУ. ★ № 131 (7634). ★ Мах 3 кеп.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ ЭКОНОМИЧЕСКИ РЕФОРМА КХОАЧАШЪЯРА ТІЕХЬА, ЮКЪЕКХУВЛА ЙИЗЗА ХОЗРАСЧЕТ, САМОФИНАНСИРОВАНИ, АРЕНДА, КООПЕРАЦИ!

БОЛХЛОЙ, АХАРХОЙ, ИНТЕЛЛИГЕНЦИ! ДОГ ЦІЕНЕИ ТВОРЧЕСКИЙ КЪАХЬЕГАРЦА ЧАКХЙОАККХАРГЬЯ ВАЙ ПАРТЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИ ПОЛИТИКА, ХАЛКЪА ВАХАРА ХЬАЛ ТОАДАРА НИКЪ!

(КПСС ЦК ТІахьехамашта юкъера).

Яхьа дневник

Лаьрхіар кхоачашду

Къахьегама толамашца накъа боагІа Сийлахь - боккача Октябра 71 шу дизара цІейна «Грозэнергоремонт» яхача ремонтно - наладочни предприяте болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхера нах. ТІехкхоачашъяьй цар октября план, къахьегама овсарле 14 процент лакхъяьй. Ер шу доладелча гІоне укхазарча слесарийн котельщикийн бригадаша капитальни ремонт яьй биъ яьнен пхе турбинан.

РНП коллективо боккха теркам тІабахийта Іан хьалашка кийчъяьй республика еррига энергосистема. Из деча хьинаре дакъа лаьцар бригадираша Кучеренко Владимира, Тоаев Іаьлас, Цатуров Анатоле, Ягодкина Натальяс, Александров Василе, мастераша Русов Николая, Зниченко Виктора, Айвазова Владимира, кхычар.

КІира хьалха кхоачашдаьд итт бетта декхараш «Кавказэнергомонтажиз о л я ц и я» яхача специализированни управлене Грозненски участка коллективо а. Дукха йІовхалъ-изоляционни балхаш даьд цар республикерча подстанцеш тоаеча, энергетически ресурсаш кхоеча. Хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб укхаза Расуева Фатима, Магомедова Зоя, Темерсултанова Кульсам, Катаева Хинжан. Шоай дийнахьара нормаш 110—115 процент кхоачашъю цар.

Деша дай бац

Ховш да мел лоархІаме да хІанз ханнахьа лаьтта ахари ялат дІадери. Из дика кхетадеш къахьегаш ба Шалински района «Курчалойский», «Автуринский», Куйбышева цІерагІча совхозий кхаш леладераш. Цхьабакъда, кхы тайпара хьал да «Искра» совхозе. Гурахьа дувча ялаташта лаьрхІа деррига укхаза аха дезар 820 гектар лаьтта да. ТІаккха мелад хьадаьр? Цох ах гаргга мара дац. ДІа ца ювш йисай дуккха а культураш.

Кхы а «кІомагІа» хьал да зяба лаьрхІа лаьтта оахача. Цу тайпара майда 620 гектар совгІа я совхозе. Цох аьха Іойиллар еррига а 150 гектар мара яц. Кхеталуш дац сенга хьежаш ва цу боахама керттера агроном М. Адурахманов. Іа вІалла хургдац аьнна хоам баьб-те цунга?

«Искра» яха совхоз ше цхьаь яц. Цунца «яхьеь» баьнна, лаьтта ахара планаш гаьнна кхоачаш ца еш хьайоагІа «Предгорный», «Южный» яхача совхозий къахьегама коллективаш.

Ахархочун календарь шийн тайпара да. Цун бІаьсти дІайолалу гуйрен балхаш чудийрза а далале. Цох тийша ба хьувкъам.

«Жилье-2000» яхача бахархошта ма могта дукхагІа фусамаш хьалъяра деша йоккха терко ю вай республике. Тайп - тайпарча предприятешка, организацешка, гІишлошъеча вІашагІъехк кагирхой фусамаш хьалъяра комплексаш, цар хьалду нах баха дуккха квартираш йола цІенош. Царех цаІ — 145 квартира хургъяр—хьалдеш латт микрорайонерча Жуковске цІерагІча улица тІа.

ХСМУ МЖК-6 яхача организаце, къахьегаш бараш дукхагІча даькъе кагирхойн комсомольцаш ба. Арчаков Тархана кулгалдеча участке дикагІчарех лоархІаш я Вострикова Ольга керте латтача штукатурний барттайна интернационални кагирхой коллектив. Сихен бІарг хьоасташ хул цар дай штунатурни балхаш, хІара дийнахьа массехк процент тІехкхоачашъю сменни нормаш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) КМК членаш, хьалха латта штукатураш Р. Мажаева, С. Магомадова, Т. Земцова, О. Вострикова, Т. Сумцова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Шера план яьй

Календара тІа 18 октябрь дар Сунженски района Кирова цІерагІча колхоза № 2 йолча шурий - товарни ферма коллективо шера план яьй аьнна рапорт деннача хана. Укх тІеххьарча шерашка ер ма бий аьнна толам баьккхабацар моттигерча хьайбаш леладераша. ДукхагІйолча хана тІехьа бусаш хьаболаІар уж.

Шийтталагіча пятилетка кхоалагіча шера паччахьалкхенга 100 тонн шура йохка дош денлаьдар № 2 йолча МТФ болхлоша. Из декхар хІанзле 110 процент гаргга кхоачашлаь баьннаб уж. Из дарца пятилетка план кхоачашъяра тешшаме лард а еллай.

30—40-ча шерашка а 50-гІа шераш долалуш а хиннача репрессешца ювзаенна материалаш кхы тІа тахкара йолча КПСС ЦК Политбюро комиссе

Комиссе аргІанарча заседане ла а дийгІа йийцар СССР Прокуратура, СССР Лакхехьарча суда, КПСС ЦК-арча марксизма - ленинизма Института «болхлой оппозицена» чубоагІаш хиннача цхьаболча наьха балхапа а цул тІехьагІа царна Іаьдал тІакхувш хиларца а ювзаеннача материалашка хьажара итогех йола информаци.

А. Г. Шляпников, С. П. Медведев, кхыбараш керте латташ хинна «болхлой оппозиці» хьахиннай 1921 шера профсоюзни дискусси йолча хана. «Болхлой оппозице» программа РКП(б) Х-ча съездо харцахьа лаьрхІа хиннай теоретически состоятельни йоацари политически зене яри саина. Цунца цхьана «болхлой оппозице дІадеха цхьадараш йийса хилар белгал д а ь к к х а-ча В. И. Ленина предложенегІа цун керттера лидераш. А. Г. Шляпников юкъе а воагІаш, парте цу съезде РКП(б) ЦК состава юкъе бахийтаб.

Цхьабакъда 20-гІа шераш аханел тІехдаьнначул тІехьагІа, цу оппозице активни доакъошхой хиннараш Іаьдал тІа а кхувш лийца чубехкаб, тІаккха Іобахийтаб. Цар цІераш цхьаккха бахьан а доацаш ювзаш хиннай «болхлой оппозице» бакинскин омскин группаш» оалаш хиннарашца. Уж группаш хилар а антисоветски, фракционни болх беш хиннаб аьнна царна бехк беш утттадаьр а дІахо техкача бакъхиннадац.

1935 шера вІашагІделлад «Московски контрреволюционни организаци — «болхлой оппозице» группа» аьнна цІи тилла дола дош. 1935 шера марте — апреле СССР НКВД-арча лаьрххІача совещане цу «дешах» уголовни бехктокхаме эзаб, тайп-тайпара таІазараш а деш А. Г. Шляпников, С. П. Медведев, С. И. Масленников, Г. И. Бруно, М. А. Вичинский, В. П. Демидов, М. Н. Иванов, М. Ф. Михайлов, И. И. Николаенко, М. И. Прокопенко, А. А. Серебренников, В. Е. Тарасов, О. Х. Прокопенко, К. М. Тарасова, А. А. Тихомиров.

1937 шера А. Г. Шляпниковнен С. П. Медведевнен СССР Лакхехьарча суда военни коллеге цІаьнха а вІашагІбеллача, партеи Советски правительствах кулгалхошта духьалара террористически акташ кичъеш хиннаб, аьнна баьча бехкагІа топаш тоха судаш яьй. Тохкам бича гучадаьннад уж нах цхьаккха бехк боацаш лийца хийна хилар.

СССР Генеральни прокурора протестагІа СССР Лакхехьарча суда Военни коллеге 1988 ш. 1 сентябре В. П. Демидова, М. Н. Иванова, В. Е. Тарасова, А. А. Серебренникова, К. М. Тарасовай хьакъехьара СССР НКВД-рча лаьрххІача совещане соцам боха а баьб уголовни дош соца а даьд, цар леладаьча гІулакхашта юкъе зуламе дІаьлаш хІама доацаш хиларах.

А. Г. Шляпников, С. П. Медведев, С. И. Масленников, Г. И. Бруно, М. А. Вичинский, М. Ф. Михайлов, И. И. Николаенко, М. И. Прокопенко, О. Х. Прокопенко, А. А. Тихомиров судебни порядкагІа хьалхагІа реабилитаци а яь царна даьча бехкех уж мукъабовлийтаб.

«Московски контрреволюционни организаце — «болхлой оппозице» группа» «дешагІа» бехк баьхиннача наха реабилитаци ярах тІанйца судебни органий решени социалистически законносто дІадехачунга хьежжа я.

Терхаме ийцай КПСС ЦК-арча партийни тІахьожама Комитета лакхехьа хьоахабаьча наьха партийностах дола дош дувцаш хилара хьакъехьа енна информаци. ТІанйца решенеш кепайоазон тІа арайоахаргья.

КПСС ЦК Политбюро комисси дІахо болх беш я.

Арендни подряда—шерра никъ

ДЕЗАДЕННА ГІУЛАКХ

Сунженски районерча колхозашка дукха ба арендни подрядагІа болх беш бола нах. Массанена а ховш да арендни подрядах дика беркат доалаш хилар. МоллагІа бале а ше хьайнца балха саг тІера хуле, доаггІача тайпара цо доал дой — подрядах боккха пайда эца йиш я.

Керда, 1988 шу долалуча хана подрядах лаьца дукха къамаьлаш хилар Орджоникидзе цІерагІча колхозе. Дувцараш тайп-тайпара дар. Цхьабараш шекбувлар, шоллагІбараш — раьза бар. Уйлаш е яьлар колхоза правленин а. Арендни подряд юкъе йоалае еза яхаш. Царна тІатеІаш вар № 1 йолча ферма кулгалхо Оздоев Зяудин. Цунна а цхьабараш духьала бар. Зяудина га доаккхаш, цо яхар могадечарех вар дукхача хана цу колхозе болх беш вола Хашиев Муса.

Шин бетта къовсам лаьттар подряд къувсаш. Юххера а колхоза правлени раьза хилар ши шу даланза йола 111 сиргІалг подрядагІа лелае дІаяла. Уж сиргІалгаш договор а оттадаь, подрядагІа дІанйцар вИъ саго. Уж бар 25—27 шу даьнна кагий нах: Оздоев Яхьъя, Оздоев Абукар, Хашиев Ваха, Хашиев Саварби.

1988 шера март бетта хьалхарча деношка колхозаца договор а даь дІаболабир цар шоай болх. Цхьаболча наха дувцаш хозар: шоашта хало тІаэттача бовдаргба уж яхаш. Хьожаргда вай цу «йоахарех» фу хиннад.

Оттадаь договор — пхе шера лаьрхІа да, хІаьта из ха чакхъяллалца болх бе лаьрхІад цар. Шин бетта силос а ехкаш кхаьбачул тІехьагІа, лоам йигар цар сиргІалгаш. Ховш да: лоам долха наькъаш хала а кхераме а долга. Из ниитта дале а, цхьа сиргІалг ца къастийташ лоамашкарча моттигашка кхаьчар подрядчикаш. Шоашта палаткаш Іо а теха, сиргІалгашта латта моттиг кийчйир. Из дар 1988 шера, 3-ча мае.

Лоаме чІоагІа безаме яр: гувнаш, босеш, аьлеш, зизаш, хоза гаьнаш, ашараш лекха оалхазараш. Эггара чІоагІагІа подрядчикаш гІадбугаш яр хьалтІайоагІа хьаьна буц, долаш дар мала хий. Болх безаме дІаболабелар. Май беттагара сентябрь беттага кхаччалца йоажайир цар сиргІалгаш.

ЦІабоагІача хана йоачан хилар бахьан долаш, чІоагІа къахьега дийзар, хІана аьлча кхераме моттигаш дукха яр, хІаьта а шоай сиргІалгаш ахка ца йохийташ лора а еш цІакхаьчар уж.

Цар март бетта сиргІалгаш хьаэцача хана хинна дозал 22 тонни 666 кг яр. Лоамашкара цІа а йоалаяь эзача царех хилар 33 тонни 568 кг. Гуш да 10 тонни 902 кг дозал тІакхетар. ХьалхагІа кагийча наха лаьрхІадар хІара сиргІалга 75 кг дозал тІакхетийта, хІаьта цар из дІакхачийтар 95 килограммага. Колхоза тараза гонахьа латтарашка бегашта подрядчикаша аьлар: «Хало тІаэттача тхо довдаргда яхаш. ма барий цхьабола нах. Мичаб уж хІанз?» ШоллагІча дийнахьа шоай сиргІалгаш мясокомбинате дІачуелар цар. ДІачуеннача 99 сиргІалгах 31 тонни 540 кг хилар. Ала йиш я, из пайда хьаьнала къахьегар бахьан долаш хилар. Колхоза правлене председателе Оздоев Абос аьлар:

— Арендни подряд дІахо а лелае лаьрхІад оаха, хІана аьлча гуш ба цох боала пайда.

Со дІачуваьлча четий бурилгаш дІа-хьа а етташ из лоархІаш вагІар колхоза керттера бухгалтер Хамхоев Махьмад-Гири.

— Подрядчикаша колхоза баь цІена пайда — 32 эзари 195 соми ба, — аьлар цо. — ТІаккха ялх бетта баьча балхах царна доагІа 16 эзари 222 соми 70 кепиги. Вешта аьлча, хІара сага бетта 450 сом ахча хул цох. Из кІезига ахча дац.

Укх гурахьа чІоагІа къахьийгар подрядчикаша доакъар кийчдеш. Хьайбашта кийчъяьй цар хьажкІий лордехи, горохахи, кенахи йола 860 тонн силос. ПодрядагІа дІанйцад цар 1—1,5 шу даьнна, 120 кагий доахан, 1100 устагІа. Езаеннай царна аренда.

Т. ХАШИЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

БЕРКАТ ДАЬННАД

Шалински района «Зори Кавказа» яхача совхозе волаш эггара дикагІдола дешаш хезар сона механизатора Юсупов Іийсас вІашагІъеллача дезала звенох.

— Сатем боацаш, даим кердадар лохаш саг ва І. Юсупов, — аьлар цу совхоза керттерча агронома Магомадов ИбраьхІима. — Оамала сиха а доагІар дІадехаш а ва из. Кулга говза волча цунна, халадар аттача даккха дукха ха эшац. Масала...

Керттерча агронома ше яхар бакъдеш хьадоаладаь масалаш дукха дар. Цудухьа юххьанца І. Юсуповх шийх дувца лов сона. Ткъо шу гаргга хьалха бе деллар по трактора ко. Цу хана денз из дІа ца хецаш хьавоагІа Іийса. Совхоза механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхьеданм хьалхалаттарашца хулар цун цІи. Цунга хьежжа сийдора цун наха, лоархІар, тайп - тайпарча шерашка толамаш дахарах мара тийна Сийлен грамоташ лораеш лелаю цун сесаго.

— Соахка цхьан юкъа бригадир а ваьвар сох, — яхаш, вел Іийса. — ХІаьта а дог кхычахьа латтар. Еррига са уйлаш лаьттан тІа болх барца ювзаенна яр. Арендни подряд юкъейоалае йолайича денз сайна хетар кхоачашхулаш латтилга кхетадир аз.

Укх шера бІаьстий чийасси цун дезалашен лелае 10 гектар шекара свеклаш дІанйцар. Кхайна юкъера хьакъоастае сона из майда аьнна хьайзавар механизатор. Цига аттагІа хургда уж лорае, юхахьувзача технико зе кІезига дергда, хьайбаш тІакхоачаргдац. Цхьабакъда, совхоза кулгалхой лергех кхетанзар Іийсай дехар. Кхайна йистера итт гектар хьайнстар цунна.

— Цудухьа хІанз - саго аргдац са деза л а ш т а къаьстта хьалаш хьадаьдар аьнна, — йоах Юсупова. — Дика да-кх из ниитта долаш.

— Кхыбарий гектараш дукха оасар долаш, цхьаяраш бокъонца йоархІаша къайлаяьха хулар, — яхаш дувц керттерча агронома. — Из сурт гургдацар Іийсас леладеча лаьтта. ЦІена, наьха бІарг тІаозаш, де мел деза агротехнически гІулакхаш даь хулар из.

АрендагІа Юсупова совхозагара дІанйцар МТЗ-82 яха тиша трактор. Ше дина тоайир из. Кхы а цхьа гІулакх дир: хІаман пайдана яц яхаш, металлолома дІачуяла лаьрхІа хинна свеклаш чуэца комбайн меттаоттайнр цо. ХІанз сахьат санна болх беш я из.

Совхозера свеклаш дІайийна кхаш хий дехкаш дац. Цудухьа укхаза тешшаме боккха хьувкъам чуэцарбала саг лоархІавергвац. Цхьабакъда, Іийса бІубенна вар ше дІадоладаь гІулакх дика тІехьале йолаш хиларах. Ши план е дош делар цо.

Кхоачашдирий механизатора ше аьннар? ХІанз цунна дала жоп долаш да. Шоаш лелаеча хІара гектара тІара, план 220 центнер йолаш, 630 центнер «мерза овлаш» чуйцар цои цун дезалашеи! Еррига хьа мел яьккха продукци Аргунерча шекар доаккхача заводе шоаш дІайихьар.

— Со цецвоаккхар чуийца хьувкъам боккха е кІезига хилар дац, кхыдар да, — йоах И. Магомадова.—ЮсуповгІарна йисте болх беш боахкача гектарникаша юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара чуэца свеклаш 280—300 центнер мара хиллац. Царех бежк баккха валлац со. Мишта боаккхаргба царех бежк, планаш тІехкхоачашъяь хилча? ХІаьта а цхьатаррарча хьалашка шозза боккхагІбола хьувкъам чуэцар — из турпалал да.

— Кхай тІара болх йисте ма баьннабий, дІахо фу делаьрхІа ва хьо? — хетт аз І. Юсуповга.

— Мишта йистебаьннаб, — велаш йоах Іийсас. — Свеклаш хьаяьха баланза дукха гектарникаш ба совхозе. Царна новкъостала гІоргва со сай комбайнаца. ТІаккха техникана ремонт е воалалургва. Иштта хьуввзаше, бІаьсти а хьакхоачаргъя. ДІадолалургда кхашкара балхаш.

Паччахьалкхенна боккха пайда баьб Юсуповгіар звенос, шоаш а бисабац пайда ца хулаш. Бухсоццаш царна дІакхаьчар итт эзар сомал тІех да.

— Арендни подрядо боккха аьттув лу ма хулла дукхагІа юртбоахама продукци яккха а наьха хьал-таро тоае а, — йоах И. Магомадова.— Цо къаьгга хьахьокх вай мохк тІа-тІа социально-экономически даькъе дегІаухаш боагІалга.

М. МАЖИТОВ.

СОВЕТИЙ ІАЬДАЛ, ХАЛКЪА ІАЬДАЛ

СССР Конституце хувцамехи тІатохарехи долча а СССР халкъа депутаташ харжарах долча а Законий проекташ ювцаш

АЙБЕ БЕЗА КУЛГАЛХОЙ БЕХКТОКХАМ

Итташ шераш да со бурув тохара Малгобенски управленена чуйоагІача производственни Іалашо яра базе слесаралла болх беш вола. Даим а, сайна тІадилла декхараш тІехкхоачашдеш хьа а венав. Парте член хиларах тарра дуккхача шерашка херж со тхоай управлене парткома членалла а. Сай а соца цхьана уллув болх беш боахкача наьха а керттера декхар да, аьнна хет сона шийна тІадилла гІулакх бехктокхаме кхоачашдар, хьай новкъоста сагІув хьаллацар, цунна эшачунга хьажар а де доагІа гІо дар а. Хетаргахьа, из хургда массехазза со халкъа депутаталла хоржаш хилара бахьан.

Наха атта лаг сага шоай тешам, цудухьа доккхал деш кхоачашду аз халкъо хержачун атта доаца декхараш, хоза хет, дог гІоздоал айса новкъостал даьча сагий сийрддаьнна бІарграш, цун гІадвахар гича, са паргІата доал.

Цхьабакъда, со тарвала, раьза хила ловш дац цхьа хІама — халкъо хержа депутат, цун демократически статусага хьежжа, массанахьа а лоархІаш ца хилар. Цкъазза моттигаш нийслу харжархой наказаш кхоачашдар духьа араваьнна депутат организацешка, ведомствашка, кхыметтел цхьайолча партийни а советски а органашка вІалла теркал ца веш, е цо хьатІадена гІулакх кхоачашдергда, аьле, Іеха а вий, дІавохийташ, хІаьта цул тІехьагІа из а цо гІоттадаь дош а дицдолийташ.

Цудухьа геттара дика хет сона, халкъа депутаташ харжарах дола керда закон арадоалаш хилр. Перестройка яра йола овлангара процесаш вай мехка чакхйоахача юкъа цу тайпара закон арадалар а из чІоагІдар а геттара лоархІаме хІама да, сона хетачогІа. Закона проекто хьахьокх хьалха нийслуш хинна цхьайола негативни явленеш, харцонаш, гІулакх гаьна доахилга, бюрократизм, наьха бага яха йола формализм хулга хІанз нийсдолийтарг доацилга. Из дог гІоздоаккхаш хІама а да, хІана аьлча, депутат — халкъа тешам беннар, наьха дог Іувжаду хатараш дІадаха оарцагІвоалар, паччахьалкхен а партийни органашка хІанз а тІехь болаш болча «чиновникийн»-бюрократий, лоацца аьлча «печать кара ярий» хир хоададеш вар.

Цу закона проекто аьттув лу бокъонца наха лоархІаш, сийдеш бола нах, маькара а хьинар дола а говзанчаш, активисташ Советашка харжара, цунца цхьана цо къаьгга хьагойт «Деррига Іаьдал — Советашка» аьнна йола цхьан хана В. И. Ленина хьалхаяьккха лозунг йизза кхоачашхулаш латтилга.

Цунца дувзаденна, сайна хетачогІа, цхьа лоархІаме тІатохар да са проекта № 10 йолча статья тІа. Цун хьалхарча кхаь мугІа тІатехача бакъахьа хет сона ер дешаш: **«ХІаьта еррига партийни, советски, боахама органаш, кулгалхой декхарийла ба халкъа депутато шоашта хьатІадена гІулакх бетта йолча юкъа къоастаден цох хьадда дола жоп цунна далеп. Уж декхарийла ба шоаш хержача депутата шийна денна наказаш ханнахьа кхоачашдергдолаш цунна мел эша гІо дар (транспорт, мукъа ха, эп-эшаш дола документаш Іалашдар). Цу гІулакха тІа бюрократизм гучаялийта кулгалхо чІоагІа партийни бехктокхаме оза веза, депутата яьча представленегІа».**

М. ДЗЕНТОВ.
Малгобекски УБР слесарь, халкъа депутат.

БАКЪАХЬА ДАЦАР-ТЕ...

СССР «Халкъа депутаташ харжарах» яхача Советски Социалистически Республикай Союза Закона проектах сайна хетар дІаалале хьалха, дагайохийта лов сона 18-гІа статья: «СССР халкъа депутаташ хоржача общественни организацей викалала нормаш» яхаш я из. Цу тІа йоах: «Юкъарсоюзни общественни организацешкара 750 СССР халкъа депутат хорж: Советски Союза Коммунистически партегара — 100 депутат; СССР профессиональни союзашкара — 100 депутат; и . кх. дІ. Иштта цига белгалдоаккх ВЛКСМ, кхалнаьха, Іилман, творчески организацешкара, объединенешкара, союзашкара СССР халкъа депутаташ хоржалга.

Укхаза ала лов сона сайна хетар. Мегаьд, партегара 100 депутат харжийта. Из кхеталуш да. ТІаккха мишта кхетаде деза профсоюзашкара, дуккхача кхыйолча организацешкара иззал депутаташ хорж яхалга? КПСС член вар профсоюзашта юкъеваГІаций? ТІаккха Іилманхо е йоазонхо, актер е кооператор, е ветеран КПСС-а а профсоюзий а член хила тарлаций? Вай хьадда закон хьаде доахке, цу тайпара хІамаш проекта юкъера дІадаьхача бакъахьа да. Е хьалха санна Іаьдала лакхехьарча Совете динка дукхагІдола дакъа йоккхача партийни а паччахьалкхен а посташ тІара нах хургба. Перестройка ю а яхаш, къаьнара зурма лекха езаргІийте вай?

Цудухьа аз укх тайпара хувцамаш де ях 18-гІча статья тІа:

1) Кхоалагіа абзац иштта тоае: **«СССР профессиональни союзашкара (лакхера кулгалхой юкъе ца боагІаш) — 100 депутат».**

2) Пхелагіа абзац иштта тоае: **«Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союзагара (КПСС мугІарашка боллаше, комсомоле болх бераш а боацаш) — 75 депутат.**

3) 8-чен 9-чен абзацашка шиннахьа а 75 яхача таьрахьа хьалхашка Іотіатоха деза (цу организацей кулгалхой юкъе а боацаш) яха дешаш.

Сага ма мотталда со партегара доал даккха йоал, аьнна. Иштта дац из. Цул совгІа со се а я парте член. Цхьа доккха доал бе доаллача нахага шоллагІдола доккха доал ма ле ях аз. Из шоай хьалхардар дизза кхоачашде низ а ха а тоъаялар царна.

Т. БАТЫЖЕВА,
Грозненски машиннаьккъа отделене МСС инженер, партбюро член.

ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ДИНЗА ДИСАЧОА ТЕРКАМ ТІАОЗАШ

Парте городской комитета отчетни юкъа бьча балха хетаяь яр КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретара А. В. Хадзарагова яь отчетни доклад. Оратора ший керттера теркам тІаэзар парте социальни политика, промышленноста, транспорта, бувзама, капитальни гІишлошъяраи юртбоахама производствانеи интенсификаци яра, бахархошта коммунальнии бытовойи гІулакхаш делга тоадара, хІаьта ишшта организационно-партийни болх эргабаккхаран идейно - кхетамбалара балха действенность лакхъяраи района коммунисташа даьчун хьакъехьарча дешашта.

— Района промышленни производство дегІакхувлалга кхоачашду боахама механизмана перестройка ечеи боахама расчетага, шо-шоашта финансировани ярга, къахьегама коллективашкарча производственни отношенешта шерра демократизаци ярга довлачеи эттача геттара чоалханеча хьалашка, — аьлар цо ше къамаьл деш. — Цхьабакъда, политически организаторскии балха керттерча лостамашта КПСС горкомо ший теркам къаьстта тІаозаро аьттув балийтар белгалдаьха хинна дукхагІдола денхараш толаме кхоачашде. Хоалуш дегІаденад производственни фондех хьахулаш дар. Долчча бесса аьлча, йолаш хиннача производственни майдаш тІа 45 миллион сомал тІех алсамбаьннаб промышленни производства боарам. Рентабельни а йолаш болх беш я района промышленность.

Цхьабакъда, дувц дІахо докладчина, карагІдаьнначун критически мах бича вайна гу воаш дукха гІалаташ дувлийталга, къоастаяза йола проблемаш хІанз а тІехь дукха йисалга. Парте городской комитето, юхьанцарча партийни организацеша, советски а боахама а органаша Іалашдаьдац ергача предприятеша стабильни болх белга. ХІара бетта моллагІйолча цхьан предприяте кхоачаш ца еш юс поставкаш яра планаш. Цу тайпара моттигаш къаьстта дукха нийсйолийт медицински инструменташ ечеи кирпишк арахецачеи заводий коллективаша. Карарча пятилетка шерашка еррига а дІалаьрхІача 390 эзар сома маьха йола продукци йитай цу шин предприяте хьа ца луш. ХІаьта, белгтала ала деза: дІаяхача пятилетке а цу тайпара гІалаташ дувлийтад пюашкара цу шин завода коллективаша.

Парте решенешка хьежжа районе чакхдаьхад мовхьаш дІа-хьа кхухьалга вІаштІехьдаккхар товдара, предприятей а машиннаькъа узла а материально - технически база чІоагІъяра, къахьегама коллективашкара организованность а дисциплина а лакхъяра тІалеста дола цхьадола гІулакхаш. Укх тІехьарча хана дІаьхдаьд йІаьха йола составаш тІаийяра а царна де эша гІулакхаш дара а лаьрхІа дола станционни наькъаш, тепловозашта ремонт еча йоккха агрегатни метод юкъейоалаяьй, вагонни депо оттаяьй вагонийн тележкайи оатхалаш йилара лаьрхІа йола моечни машина. Тийрка тІа гІолла машиннаькъа тІий тиллад. Узла къахьегамхой вахара хьалаш тоадара хьалдаьдоалаш латт 100 квартира хургйола цІа.

Отчетни доклада тІа ший къаьстта моттиг дІалоацаш дар района юртабоахамерча хьалах дийцар. Совхозаша эсала болх бар бахьан долаш кхоачаш ца еш йисай ка бола ялат, шекара свеклаш, комсаш хьалкхеяра, дулхи шуреи яккхара пятилетка хьалхарчз кхаь шера планаш. Цу даькъе къаьстта доккхий кхоачамбоацараш нийсдалийтад «Кошкельдинский», «Гудермесский», «Семеновод», «Дружба», «Ойсунгурский» яхача совхозий коллективаша. Цхьабакъда, цу тайпара этта хьал тоадара тІалеста гІулакхаш чакхдаханзар парте городской комитето, из нийсдаларах бехке барий хьакъехьара позиции принципиальни хиланзар. Цудухьа района боахамаша эсала пайда нийцаб дулхи шуреи яккхар дегІакхувлара йолаш йолча таронех, хІанз а тІехь лоха я хьайбай продуктивность. Кхы дикагІа хьал долаш лелац гражданий шоай доалахьара доахан дебадареи гІонна дола боахамаш дегІакхувларен гІулакхаш а.

Пренешка къамаьл даьраша а докладе а хьоахайир биохимзавод хьалъярца ювзаенна проблемаш. ПланагІа хьожаяьча 88 миллион сома капитальни вложеннеех караерзаяьй 49,5 миллион сома маьха яраш. ХІана, фу бахьан долаш нийсдалийтад иззал тІехьдусилга? Эггара хьалхара цун бахьан да проектно-сметни документаци йоацаш, гІишлонхошта эшшаш йола мощносташ Іалаш ца еш, цар материально - технически база эсала йолаш из лоархІаме гІишло хьалъе йолаяьлга.

Шоай предприяте коллективо дерригача технико-экономически хьокхамий план кхоачашъяьлга белгал а доаккхаш, Гудермесски медицински инструменташ еча завода партийни организацеш секретара М. С. Акимовича аьлар: — Застойни шерашка кхоачам хилла яр производствана доал деча хьинаре дакъа лацара къахьегамхой тІахьехаш хинна лозунгаш. Цхьабакъда, ховш ма хиллара, цу кхайкаралех хьабоалаш дукха пайда баца. Бар цу хана а, дувцилга доацаш, хІама бе-башха хеташ боаца, шоашта хеташ дар массе а хана бакъде гІерташ хинна нах.

ДІахо М. С. Акимовича дийцар шоай заводерча цхьадолча кхоачамбоацарех. 1987 шера 180 эзар сом паччахьалхкен денхар тІадисад завода, тахан ирра латт предприяте кирпишк ца хиларца юьзаенна проблема. Новогрозный яхача поселкера филиал аварийни хьале я, хІаьта гІулакх бокъалгахьа даккхара шийна гІишлон материалаш Іалашъе магац коллектива. Шоай кирпишк ю завод я Гудермесе, цхьабакъда, проблема къоастаяь йоалаш яц, хІаьта цу гІулакха гІо дара оарцагІйоалаш яр парте горком а. Цудухьа йизза бокъо а йолаш, ала йиш я, цун балха тІа хІанз а хоалуш да гІулакх къаьнарча хьисапе кхоачашделга. БоагІгаш бола мах ца беш дита йиш яц из гІулакх. ТІагІертта къовсам лоаттабе беза керда мел долчоа тІехьа.

XIX Ерригсоюзни партийни конференце делегата, локомотивни депо слесара А. Мацуцина ше къамаьл деш белгалдаькхар, цу лоархІамеча партийни форума идеяш тІа-тІа духхагІа наьха дегашкеи саххетаман чуйолаш латташ хилар, перестройка яра духьа хаьддадола практически гІулакхаш дара уж оарцагІбоахилга. Атта дац из чакхъякха, хІана аьлча цун наькъа тІа нийслу. цІенхашттара духьаленаш, цхьабакъда, аьлар цо, сона хетачоГІа, демократизацен гласностеи атмосферо гІо дергда уж дІаяха. Духхьал из атмосфера йолаш чакхъяьлар тха депо партком харжара хинна отчетни собранн.

Партийни комитета болх массане а могабаьбале а, шин дийнахьа дийцар депо коммунисташа цун балхах, чІоагІа дебаташ лоаттайир, вІашдухьала увттар бе-бе йола мненеш. Парткома секретаралла хержар кердавар — машинист - инструктор А. Д. Расшивкин. Къона вале а, хьинар долаш, бакъдолчоа тІакхуьш, новкъостий тешам бизза, шийх бенна саг ва из. Ший чулоацамга диллача бокъонца революционни, тІехьашкахьа яла йиш йоаца перестройка чакхъяккхара тІехьара къовсам массане а цхьан лоаттабе лаьрхІад деповца-ша.

ДІахо ше къамаьл деш, А. Мацуцина, хала а хеташ, дийцар Къулбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски отделенегара шоашта кІезига гІо кхоачаш хиларах. Биззача боараме хьахецац депона хьожадаь дола ахча, кІезига хьалду культура кхуврчаши фусамаши, спортзал, культура Дворец, кхыйола гІишлош яц.

Укх гарггарча хана шоай боахам бизза арендни подряда тІа баргхиларах, цу гІулакхо совхоза боккха пайда лургхиларах дийцар пренешка къамаьл даьча «Ойсунгурский» совхоза директора Г. С. Осмаева.

Конференце ишшта шоашта къувлачох, де лерхІачох, эшшаш дола гІо парте горкомагара хьакхаьча ца хиларах дувцаш къамаьлаш дир Кхъахьегама Цієча Байракха ордена кавалера, комсаш лелаерий подрядни бригада кулгалхочо К. Бисамировас, Къулбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене начальника А. Я. Спиридонова, «Новогрозненский» совхоза подрядни бригада кулгалхочо М. Насуханова, города прокурора А. Л. Склярова, РАПО председателе В. И. Рябова, депо машиниста-инструктора Ю. А. Ивакина, ВЛКСМ Гудермесски горкома секретара Г. Аджиева, тІемен къахьегамен ветерана Г. Г. Самсоненкос, кхычар. Конференце къамаьл даьр верригча а 25 саг вар.

Конференце дакъа а, лаьцар къамаьл а дир парте Нохч-ГІалгІай обкома секретара В. А. Алехина.

Ишшта, конференце, балха юкъе дакъа лоацаш бар КПСС ЦК организационни балха отдела сектора заведующе заместитель А. В. Метлицкий, КПСС обкома орготдела заведующи А. В. Шаршавых.

КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретаралла А. В. Хадзарагов хержав.

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корреспондент.

Перестройка наькъагІа

Цифраш-м во яцар...

План хьа хуле цІихеза саг ва хьо, ца хуле — дахча доаха гударг я хьо. Ишшта цхьа ший тайпара хьакимаша шоайла къайлагІа дувца хІама а хинна дІаэттаяр из оамал застойни шерашка. Дийца а варгвоацаш дукха приписки «гувнаш» дир цу гІулакхо. Цхьанна а кулгалхочоа лацар ше «говра» тІера Іоваккхийта. Цудухьа, фуннагІа даь а дирст чІоагІагІа лаца тІертар царех хІаравар.

ХІанз а ма йий план-м массадолча хьокхамашта юкъе «тхьамада». ХІаьта а хІанзара план дукхагІа ткъовронаш йолаш я, керттера ткъовроболхлочун хьал, цун е йоагІа йоакхо а йолаш. Цудухьа перестройка ханара планаш — шоай юхь йолаш я. ХІаьта а вай лакхехьа йийца оамал дІа ца яьнна моттигаш нийслу. Назрановски РАПО чуйоагІаш йола ремонтно-технически предприятера а (РТП).

ДІа уйла елаш: укх тайпара планови цифраш хилча фу аргда сога, аьнна хет цу предприяте кулгалхочоа Х. Пугиева. Байракх елча а хІама доацаш хьокхамаш да ухказа 9 бетта даьхараш. Хьажал: болх бара ерригача объема план — 104 процент. Цу юкъа автотранспорто баь болх (ахчанца лаьрхІача) — 699,2 эзар сом, халкъаболхама мухь дІа-хьа бахьарах баь пайда — 339,9 эзар сом — 103 процент, автотранспорт кийча хилара коэффициент — 0,66 — 103 процент. Баь пайда — 80 эзар сом — 106 процент. Ишшта лакха процент йолаш я ухказа хьо ІотІа мел хьажа кхыйола технико-экономически хьокхама пункташ а. ТІаккха бехк баккха бахьан дий, фуа чІора юкъе доалла белий мо цу цифрашта юкъе воаллача хьакимах?

Дац, хьалхарча ханашка диллача-м. Цунга а алац лакхехьа латтача РАПО-рча хьакимаша хІама. Бакъда, план кхоачаш ца йоре, цигарча хьакимашка а специалисташка а хатта мегар: халкъа - боахама мухь дІахьа кхахьара планаш мишта кхоачашъю оаша, чархаш а йоацаш ков дизза прицепаш (20 я уж) латташ хилча? Ремонташ во ярах болх ца беш хІана латт цун дукха «КамАЗ»-аш? Ги боллала мара боаца мухь дІа-хьа удабеш Назране гІолла «жигулеш» мо хехкаш хІана лел шун царех цхьайола низ бола машинаш? Дукха хургдар хаттараш-м.

Кхыча предприятешка дІахьожаяь автомашинаш гаражера ара хІана ялац 9—10 сахьат доаллаш мара? Мичара ух шоана цул тІехьагІа уж лакха проценташ а планаш а? Иззала хаттараш хила мегар план кхоачаш ца йоре...

Коллективе а саг нийслац гуччахьа цу тайпара хаттар деш а дош оалаш а: Гласностах, демократех пайда эца хьажац укхазара нах. ВІалла йоацаш санна дІатеІай къахьегама коллектива совет а, халкъа тІахьожамхой группа а, кхыйола общественни организацеш а.

Ишшта, вай лакхехьа аьннача тайпара, цу цифраша «лорабу» РТП хьакимаш перестройка михах. Цудухьа, из йолаеннача укх кхаь-диъ шера цхьа зираттала эргадаьнна, хувцаденна хІама дац ухказа.

Из предприяти юллача хана цунна хьалхашка оттадаь декхар дар, совхозашта эша эггара чоалханегІа дола технически ремонтни балхаш де, аьнна. Цу хьакъехьа хьадеш а хьадаь а дукха хІама дац ухказа.

ХІанзалца вай дийцараш — производственни гІулакхаш дар. ХІанз хьожаргда вай коллектива (200 гаргга саг ва ухказа къахьегаш) социальни гІулакхашка. Сона хеташ, цхьаь-цаІ къахьегама коллектив яц ерригача районе ухказа миссел уж гІулакхаш кІалдиса, болхлочун йоакхо па еш. Цу гІулакха дух тІа валара-м дукха хало е а езац, коллектива балхах еча итогий - отчетий хьокхамий пункташка хьажа мара. ЦхьаъцаІ цунт а подпункт а корайоагІаргьяц шоана, болхлой хьашташ кхоачашдара ухказа даьр фуд хьахьокхаш. Кхыча моттигашка-м из пункт ца хилча итогаш еча хана социалистически яхьа юкъе а яхийтац коллектив. Бакъда, ухказа из дош вІалла хьоадац итогаш еча хана а. Шоай машинаш а хехкаш гаьнна шоаш бах-бахача юрташка цІаух ухказа болх беш бола шофераш делкъийна хІама даа. Шоай «чархаш» йоацача слесараша, кхыйола цехашкарча болхлоша шоаш болх бечча дуъ цІагІар хьадена шийла даар, е лоаллаха уллача ДРСУ-рча зІамигача столове болх чаь пела мала. Цига а дукхагІбараш ца болхаш Іа: тоам хетац царна цигарча наха хьалхашка, нзза мо столови шоай а йоацандаь.

Болхлоша хьабу пайда-м безар кулгалхошта (дагадоагІий шоана — 9 бетта 80 эзар сом), столови эшац...

ХІаьта цехашкара, блокашкара, кхоалеи кІалхара балха моттигаш-м ювца а езац. Баьде, бІеха, шийла — безаме йоацаш я уж. Республикерча санэпидстанцера комисси кхы ца йоагІаш сецай цу предприяте, хІана аьлча шозза а ихозза а яхар мо цар яь предписанеш кхоачашъяьяц ухказа. Эргадоалаш хІама дац болхлой производственни хьашташ кІезига-дукха мукъа тоадара.

Къаьстта воча хьале я предприятена эггара чІоагІа эшаш волча электрослесара Котиев Башира болх бу моттиг. ІІхьаккха кхоачам бац цун. Къе я котама бу мо йола помещени, аьшка чоалх Іойилла, лостам бе моттиг яц цу чу. Цул совгІа, кхераме а я: Іодадаш тишденна электросаьрграш, ког Іомел оттабаьча цІувзаш уйна ардакхаш. Цу чу болх бе йиш я яц, аьнна оттаяь массехк акт а цхьаннахьа папкашта юкъе яхай.

ДІахо. Массехк шу да, подсобни боахам билла вайна, ялат а дулх-даьрта йийде тинашка ухаргдацар вай, яхаш болхлоша дехар ду. Хьаллара — хьанаьхк, Іоара — манаьхк бехке ва, яхаш хІама хьадеш цаІ кулгалхо вац цу хьакъехьа.

Ишшта мара болхлой йоакхо ца еш хилча, йицъенна сага фактор хилча, уж дика хьокхамаш, уж дика цифраш мичара ух-хьох предприятена? «Чана лераш» йий-хьох цу юкъе? Мичаб - хьох из тІахьожамхой «ира бІарг»?

Цу гІулакха кІоаргга тохкам ца бича духтІавала хала да.

М. КАНТАЕВ.

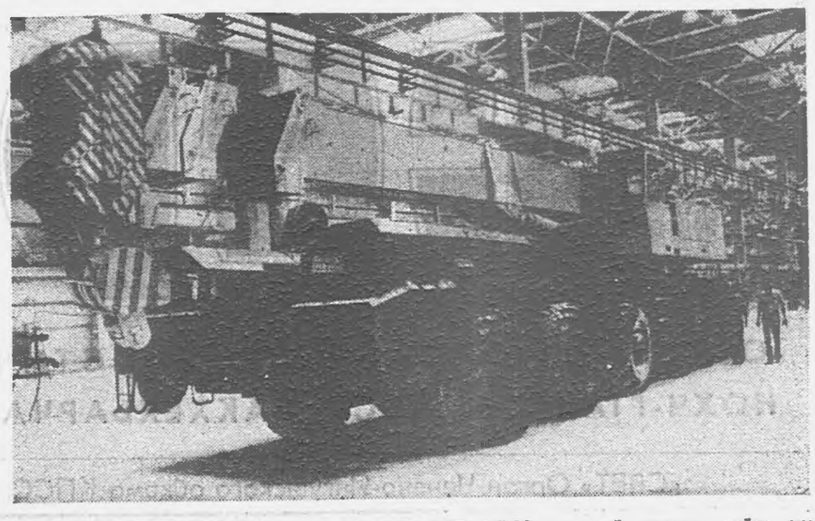

УКРАИНСКИ ССР. СС-20 яхача ракета транспортни установка тІа 80 тонн айеш йола эггара хьалхара кран хьаяьй Январски востане цІерагІча еза-йоккхий кранаш еча Одесски производственни объединене коллективо.

Кранаш ераша юккъереи кІезигагІеи гаьна йолха ракеташ дІаяхара договора СССР-ан США-неи юкъе ратификаци а хилалехьа аьлар 40—80 а 120—125 а тонн хула мухь айбергбола низ боа гІишлон кранаш хьаяра ракетий шассех пайда эца беза.

80 тонн мухь айбу гаьна йолхача ракетий транспортни установкаш тІа оттаергйола серийни арахеца кран хьаеш шасси лоацйир тІехьа тІайоагІача хана тІема гІулакхашта пайдана хургйоацаш.

СУРТА ТІА: СС-20 яхача хьалха хиннача ракета шассеш тІа оттаяь 80 тонн мухь айбу гІишлон кран.

И. ПАВЛЕНКОЙ сурт.

(ТАСС фотохроника).

Іана кийчо яьй

Дика чакхъяьккхай Шалински района хьайбаш леладераша карарча шера хьалхара кхо квартал. План 5400 тонн йолаш, цар паччахьалкхенга ехкай 5955 тонн шура. Из 111 процент я. Цкъабакъда, къаьстта толам баькхаб дулх дохкача. Из ухказа дІачуденнад 5440 тонн, е соахка укх хана хиначунца нийсдича 66 процент дукхагІа!

— Мишта нийсденнад цу тайпара хІама? — хьаттар оаха Шалински районни агропромышленни объединене хьайбай боахама отдела начальникага Ахмадов Майрбекага.

Бакъдар ала ма дезий, — аьлар цо, — соахка Іаьлъмате чІоагІа Іеткъар тхона «Шалинский» совхозера гІулакхаш во лелари районера бройлерни фабрика сеца латтари. Планаш гаьнна кхоачаш ца еш йисар. ДІадахача шера нийсдалийта тІехьадисар дІадоаккхаш да тхо хІанз.

Районерча боахамашта юкъе дукхагІа шура яккхара тІехьа яьржача социалистически яхье хьалха ба октября тІехьарча деношка шера планаш кохачашъяь а баьнна, пятилетка йилагІча шера чотагІа къахьегаш бола «Московский», «Курчалойский», яхача совхозий хьайбаш леладераш. Сийлахьбоккхача Октября цІей дездеча деношка шера декхарех шеко йоаццаш лоархІайергъя, «Джалка», «Предгорный» яхача совхозий шурий-товарни фермай коллективаш а.

Паччахьалкхенга дулх дохкача даьхъе хьалха ба 1989 шера чотагІа къахьегаш бола «Искра» совхоза хьайбаш леладераш. Цхьа процент мара царна тІехьабисабац курчалойцаш а.

Шоай гІулакх довзаш цох дика лоархІабеши хьабоагІаш-дукха къахьегамхой ба районе. Царна юкъе ба шера декхараш кхоачашдаь баьнна доярканш М. Усманова, М. Узаева, М. Шабаева, М. Довлетукаева, З. Хизриева, М. Алиева, бежа Іу Хаснев Дауд.

ХІанз хьатІадоагІача Іана кийчо еш ба района хьайбаш леладераш доакъар Іалашдераш. План 7800 тонн йолаш, аргІаш а даь цар дІаоттаяьй 9708 тонн йол. Цох дикка дукхагІъяр цхьоалагІчеи шоллагІчеи классагІа я. КІоагашка еллай 53574 тонн силос, о планал 10 процент дукхагІа. ЛийрхІачул пхезза дукхагІа кийчъяьй сенаж.

Майрра ала йиш я ухказарча совхозий коллективий Іан бетташка кертах каетта езаргьяц, аьнна.

М. МУРАТОВ.

Къайленаш йоацаш

Дошоклоев Руслани корабир сона. Кхы саг вацар цу сел йоккхача участка сатем лорабеш. Кхыча опорни пункташка телефон техача жоп луш саг а вацар. Цхьа хаюкъ яьлча райотдела дежурне телефон техар тхо долча опорни пункте. Цо дувцар дика хьахозар. Леткъаш вар дежурни, цхьанна опорни пункте дружинникаш а бац, хІаьта участкови инспекторраш а корабагІац, яхаш.

Ерригача предприятешка йолаш я графикаш, ДНД дакъа лоацачар спискаш. Бакъда, цхьанна кулгалхочо уж графикаш кхоачашъеш яц.

Цу хьакъехьа участкови инспектора М. Яндиева дийцар:

— Массехк рапорт яздаьд аз Назранерча райисполкомага № 3 йолча микрорайона опорни пункт халача хьалашка я, предприятей кулгалхоша дружинникий балха йоакхо ца яр бахьан долаш, яхаш.

...5 шу даьннад со ухказа участкови инспектор вола. Цу ерригача хана вІаштІехьдаьннадац са укх участке ваха моттиг Іалашъе. Ишшта нийса 5 шу да общественни сатем лорабе лаьрхІача опорни пункта цхьа кепиг ахча ца лу.

Цу тайпара хьашташ да М. Яндиева райисполкомага леткъадераш. Вешта аьлча, бокъонца дола «оарц дала!» яха цІогІа да-кх из.

ОарцагІа воагІаш саг-м вац Яндиева.

— Фу жоп делар хьона хьа рапорта? — аьнна аз хаьттача, Мусас вела а венна, истола чура пхьешашта хьерчаду цІе зигаш хьалдаьхар:

— Ераш делар-кх.

Дукха да халкъа дружинай балха юкъе кхоачамбоацараш. Дружинникашка эшаш дола удостоверенеш дац, дукхагІбараш вІалла шоаш цу организацена юкъе болга ховш а бац. Вай лакхе ма аллара, хІара предприятега дежурствай график йолаш я, бакъда, нагахьа мара кхоачаш яц из. Масала, вай ювцача-сайрийна 7 саг вайта деформа тІаювха саг бІарга ца гуш. Царех лархІа -еза Наьсар-Кертерча культура Цієн гонахьара улицаш, «Электроинструмент» завода хьалхашкара сквер, цу завода а триотажни фабрика а общежитешта гонахьара моттигаш, 19-ча партсъезда улица, ишшта массехк кхыяраш.

Милицен геттара дукха еза миІингаш а я Назране. Царех лархІа еза шаьрагІа йола, сийрдаьккха ши-кхо улица.

Цхьаккха шеко яц халкъа дружинай а милице отдела а беррига болх хувца, перестройка е езаш болга.

Вай дерригача вахаре дегІаена гласность милице балха тІа а эшаш я. Цига геттара чІоагІденнад шоай кхоачамбоацараш «дувца бокъо яц», аьле, къайла кхухьалга. Цу дешашта масал хилар сона, шоллагІча дийнахьа Грозне со волаш.

Дика ховш вар со 10-ча октябре Назране цхьа дружинник воацаш хинналга а, боккъала аьлча, дукхагІча даькъе цигара правопорядок цхьанне а лора ца еш хиннал-га а. Цу дешах республика МВД дежурни волчо фу аргда, Назранера хьалъена сводка мишта яр хатта ловш телефон техар аз МВД Управлене. Жоп лоаца дар: «Цу тайпара дола хоамаш цхьаннегъ дувца бокъо йолаш дац тхо. Геттара кІоарга паччахьалкхен къайленаш йола хІамаш да уж!».

Сона хетачох. кхоачамбоацараш ца дувцаш дитад аьнна, уж кІезигагІа хургдац. ХІаране бала болаш да правопорядок хилар, тайп-тайпара йолча негативни явленешца — хулиганствацa, нах гуллуча моттигашка корта бохабу малараш меларца, къахьегаме дакъа ца лоацаш нах леларца — цу дерригнеца къовсам лоаттабар а хІаране декхар да.

Бакъда, керттера из къовсам лелабе безаш — милице болхлойи халкъа дружинникаши ба, хІаьта вай ма аллара, Назрановски районе уж цу гІулакха йоаггІача тайпара йоакхо еш бац.

Ж. БОГАТЫРЕВ,
тха спец. корр.

«МИКРОИНФОРМ»

Мехка хІанз хулаш йолча перестройка процессо кердача тайпара сихдаьд вежарашха долча социалистически мехкашцара интеграционни бувзамаш дегІаухилга.

1988 шера июнь чакхбоалаш столица Москвоецки районе хьа а яь, номер 60 йолча цхьана йолча предприятей реестра тІа дІаязъяьй «Микроинформ» яха дешара — консультативнии Іилма производственнии центр. Из йиллай СССР халкъа образоване Госкомитета гІишлош яра кулгалхойи специалистийи говзал лакхъяра ведомствашта юкъерча центральни институтои персональни ЭВМ юкъе а йолаш микропроцессорни техника советски рынке лоаттаеча ВНР промышленноста министерства «Телефонд'яр» (Терта) яхача предприятеи.

Предприяте хІанзле а кулгаш яздаьд Москвайи мехка кхыча городийи тайп-тайпарча предприятешта уж средташ оттаергйолаш. «Микроинформа» уникальни структуреи болхи, специалисташ Іомабара бокъонца оттаяь методикаши йоккха квалификаци тІаерзаяь я автоматизацен административно доал дара балхеи проблемаш кхоачашъяра эша хІанзара низ бола средство ма хулла сихагІа потребителга кхачийтара.

«Микроинформ» шер ме лу, дегІа ме йоагІа, специалисташ зза ца Іеш, цунна юкъеозаргба дешархошкара денз кхийнарашка кхаччалца массе а тайпа баха нах. Касталашха предприяте хьаелла лерхІ бахача наха компьютерни классаш, вычислительни техникана эггара тІехьагІа карагІдаьннараш гойтаргйола демонстрационни зал, психологически телхар дІадоакхаргдола спортивно - тренажни зал.

СУРТА ТІА: «Телефонд'яр» (Терта) яхача венгерски предприяте специалисташи «Микроинформа» советски болхлойи (аьрдехьара аьттехьа) Илда Сюч, Янош Келлер, Борис Фридман, Леванте Шуле, Вера Тинаева, Илья Трубников гІулакха аргІана вІашагІкхийттача хана.

(ТАСС фотохроника).

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ЦІЕЙ

Урус - Мартановски районе духха ха йоаццаш чакхдаьлар аргІанара хьайбаш леладечун ди. Из хетадаьлар карарча шера хьалхарча ийс бетта итогашта.

ЦІей кийчдаьраш а из чакхдоаккхача эггара доккхагІдола дакъа лаьцараш а ВЛКСМ Урус - Мартановски райкома болхлой бар. Ала деза, шоай декхар цар дизза кхоачашдаьлга.

Мероприяти «Досуг» яхача баре хилар. БІарг тІаозаш дар цу чура сурт, декар районерча культура Двореца художественни самодеятельноста доакъашхой зовне иллеш, сиха халхараш дора кагийча нахен мехкарашеи.

Цхьан юкъа сатем отт зале. Урус - Мартановски АПК болхлой профсоюза райкома председателе Ш. Мадаева цІераш йоах районни социалистически яхье котало яьккхарий. Хьалхара моттиг хьожаю шура яккхара план 101 процент, дулх даккхара план 147 процент кхоачашъяьча «Горец» совхоза хьайбаш леладерашта. ШоллагІча моттиге ба красноармейцаш, кхоалагІча — Мичурина цІерагІча совхоза болхлой.

Дояркашта юкъе хьалха я «Гехинский» совхозе болх беш йола Далаева Айзан. ДІабахача ийс бетта хІара беттача Іаттагара 4445 килограмм шура яьккхай цо. Іаьсий леладераша юкъе толам баькхаб Мичурина цІерагІча совхоза болхлочо Дадаева Маржана. План 450 йолаш, хІара Іасилга дийнахьа 720 грамм дозал тІакхетийтад цо. Бежа Іушта юкъе котваьннав комплексе къахьегаш вола Мадаев Бауди. Цо доажадеча доахангара, план 2100 килограмм йолаш, хІаранегара 2734 килограмм шура яьккхай. Ишшта ухказа итогаш йир къонача доярканшта юкъе чакхйоаккхача «ЦІе косынка» яхача конкурса а. Хьалха санна толам баькхаб «Гехинский» совхозерча Сатуева Марета. ХІара беттача Іаттагара 3979 килограмм шура яккхай цо, 1878 килограмм планал совгІа.

ШоллагІча моттиге я Мичурина цІерагІча совхозера Юсупова Медна. Цун адресагІа СССР летчикий-космонавтий моаршал деннад. Из Іодийшар комсомола райкома хьалхарча секретара Р. Аслаханова.

М. Сатуеванеи «Гехинский» совхозерча А. Мамуеванеи «Мастер — дошо кулгаш» яха ВЛКСМ ЦК знакаш елар.

ЦІей чакхдоалача хана котало яьккхача хьайбаш леладерашта мах бола совгІаташи ахчан премеши елар.

С. ИСАРАЕВ.

УДОБРЕНЕЕХ ПАЙДА ЭЦИЛГА ТОАДЕ

Дукха ха йоаццаш НохчГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитето баьча соцам тІа белгалдаькхар, республика Госагропрома, дукхача агропромышленни объединенеша, колхозаша, совхозаша, «Агропромхимия» яхача объединенеша удобренеши пестицидаши лелаеча а царех пайда эцача а объектташка экологически хьал унахцІена дерзадеча дукха динза даргдоацараш дав ца хилар.

Тохкам баьча дийнахьа республика дерригача боахамех 46 процент дарашка, «Агропромхимия» объединенешка йолаш йолча ерригнех 27 процент хула минеральни удобренеш уж лелаяра бокъонаш толха а еш, лелаеш яр. Цар мах — 709 эзар сом. Геттара во кхоачашъю дохьажа-химикаташ йоадаяра бокъонаш. 145 боахамех уж йоадаяра лаьрххІа хьаяь складаш 56 боахаме мара яц, хІаьта 57 колхозашкеи совхозашкеи 330 эзар сом мах бола 347 тонн пестицидаш, уж йоадаяра санитарни нормаши дІадехари кхоачаш ца деш ядар. Цунца цхьана эри ара ухкаш хинначарех лаьрххІа йолча складашка дІачуяхка йиш йолаш дар 6 эзар тонн тукаши 500 тонн пестицидаши.

Минеральни удобренеш, пестицидаш лораелга къаьстта во вІаштІехьдаькхад Сунженски, Грозненски, Надтеречни, Наурски, Урус-Мартановски районий боахамашка. Масала, «Агропромхимия» Сунженски района объединене производственни база территоре тІа цхьаккха кхоалле йоацаш ара лаьтта Іоехка, уж йоадаяра бокъонаш телха а еш 2,5 эзар тонн гаргга минеральни удобренеш ядар. База территори асфальт билланза антисанитарни хьал долаш я. Ма эшша поддонаш йоацаш, удобренеш чуйола галеш лаьтта, хоттала Іодехк. ДогІа дийлхача хиво царех цхьа дакъа Орджоникидзевская яхача станице бахача наьха приусадебни участкашка, кхыметтел Шолже дІачухьу, лаьтта кІада долча хийх дІакхет. Ишттача хьалашка йоадаю тукаши пестицидаши цу района XX партсъезда, ЦІеча Эскара, Кирова цІеварІча, «Заветы Ильича», «Путь к коммунизму» яхача колхозашка, кхыча боахамашка.

Наурски района дукхача боахамашка тукаши пестицидаши йоадаяра складаш ялй тишача, цу гІулакха пайдана йоацача помещенешка. Из бахьан долаш уж йоадаяра санитарни бокъонаш лерттІа кхоачашъе йиш йолаш хилац. Къаьстта во да «Северный» совхоза хьалаш. Тукаши пестицидаши йоадаяра, складеха-м дувцилга а дац, тІа кхоалленаш яь кхыметтел вІаштІехьъяьха моттиган яц. Совхоза керттерча склада территоре тІа ара нйттІача галешка ухк цига минеральни удобренеши дохьажахимикаташ, толхадар кхерам тІатоссаш кхачани фуражнин ялат лоаттадечара гаьна доацаш.

Советски района «Ленинский путь» совхозе пестицидаш йоадаяра лаьрххІа яь склад я. Цхьабакъда, хІанз харцар кхерам бола хьал долаш я. Из бахьан долаш, хьаяхьаш йола пестицидаш мехмастерскена юхе долча отара чу, е духхьал ара Іойоассаю. Цу отар чу латт бІарчча тархех дола, аьта тух, доакъарах тохара мел. Уллув ухка пестицидаш царех кхийтача, шеко яц дукха хьайбаш хІалак хургхиларах. Ценеб, хомицин яха геттара кхераме йола пестицидаш ухк тхьамка лордаш йокъаяра яьча кхоаллена хьалхашка духхьал лаьтта. Лоацца аьлча, пестицидаш йоадаяр гІулакх цу боахаме тоа ца дой, хІалакбе мег, хьайбаеп совгІа, нах а.

ДІайийна юртбоахама культураш лазарех, зене йолча садоаллача хІамаех лораеш йола химикаташ йоадаяра хьалаш кхоачамболлаш дика дац Грозненски района «Куларинский» совхозе а. Цу боахаме йола 20 тайпа пестицидашта лаьрххІа яь склад а йоацаш Алхан-Кала яхача юрта юккъе йолча, хьалха автогараж хиннача тишача помещене лоаттаю. Из ше а тхов беха, пенаш Іохарца доладенна тиша я. Цун наІараш чІега а ца тохаш духьал аьшка саьрг хьоарчабаь къайла латт, моллагІча саго хьаелла йиш йолаш.

Назрановски, Наурски, Гудермесски районий дуккха боахамашка пестицидашца гІулакх долча наха лаьрхІа санитарно-бытови помещенеш е йоацаш я, е лерттІа вІаштІехьъяханза латт, кхоачамболлаш Іалашбаьбац нах дохьажах лорабара долча барзкъашца. дохьажах лорабала нах Іомабеш, царна хьехаш йола гойтара агитаци яц, и. кх. дІ.

Республика дукхагІдолча боахамашка, «Агропромхимия» объединеней базашка аммиачни селитра из уллара, лораяра, кийчъяра, цунах пайда эцара бокъонаш гІожа телхаю.

ДІахо пайда эца йиш йоацаш телха 10,8 тонн пестицидаш я республика боахамашка, цар Іалама зе дергдоацаш лаьттах ехка дІаяха езаш. Из дош кхоачащдара мело ю.

Уж кхоачамбоацараш ма хулла сихагІа дІа а даьха, удобренеех, пестицидех пайда эцилга тоаде деза.

М. ХАМАТХАНОВ.

Салоіаш бола нах Къулбаседерча форда чу лувча тІехьара йиш хургйола ахка хургдол теш дІадахачох? Малхбузерча Германерча «Штерн» яхача журнала хетачогІа иштта йола катастрофа ца хилийта ийш я, нагахьа санна Къулбаседерча фордаца ядача паччахьалкхенаша из цу кхерамах баккхара гІулакхаш дой. Из ца дой Къулбаседа форд бІехбарах дуккха йола тюленеши чкъаьрийи довш санна царна тІехь нах бов болалургба. Наха боахаме деча балхашта тІагІолла хІанз экологически хьал толхадаьд ала йиш я тешшаме.

Масала, Къулбаседа форд лорабарах ФРГ правительствос яьча докладагІа хІара шера цу форда чу кхосс 11 эзар тонн гаргга даш, 28 эзар тонн цинк, 950 тонн мышъяк, 250 тонн кадмий, 75 тонн ртуть. Кемашеи бурув деттача плотформашеи цу чу дохийт 150 эзар тонн мехкдаьтта. Шерагара шерга форда тІа йоагаю 100 эзар тонн гаргга дохьаж доалла отходаш. Экологически хьал толхадара керттерчарех цхьа бахьан да форда тІа дохьаж доалла химически отходаш йоагаеш хиларагІа хий а атмосфера а бІехъяр.

СУРТА ТІА: укх тайпара (вертолета тІа а видеокамерца) Іилманхой гІерт мехкдаьттен кхыйола отходашн форда чу кховсаш йола ха лаца.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Автокатастрофаша хІара шера бІаьш бола нах боабу. Уж ма хулла кІезиґьяр, нах кІезигагІа боабергболаш хІама дар дунен дуккхача мехкашка цІенхаштта оттаечарех цхьа проблема я. Наькъашка хула транспортни хатараш кІезигдара никъ малагІа ба? Специалисташта хетачогІа уж тоъал дукха да. Из да скорость лаьгІъяр, наькъаш тоадар, кхерамзлен тІехкараш дехкар, тІехьатетта йиш йоаца новкъостал дара службаш ма могга дукхагІа хилийтар, корта бохабу малар менна машин лалла ховшарашта духьалара гІулакхаш чІоагІагІа дар. Къайле йоацаш да Малхбузерча Европа мехкашкеи США-и наькъашка зулам доалаш хилара керттера бахьан корта бохабу малараш меллилга хилар. Австре наькъашка зуламаш ца дувлийтара управлене даьча тохкамаш яхачогІа цаІ мара хилац корта бохабу малараш менна волча 700 водителах. Из иштта дале а корта бохабу малараш маларах даьнна да наькъашка хулача зуламех 12 процент дараш, хІаьта лохера Австри яхача — 27 процент. Швеце наькъашка боабаьча нахах хІара ворхІлагІвар корта бохабу малараш менна болча водителий карагІа веннав. Кхы дикагІа дац гІулакх кхыча паччахьалкхенашка а.

СУРТА ТІА: корта бохабу малараш менна водителаш бий хьожаш ба ФРГ наькъашка.

ТАСС фотохроника.

Китай керда эзар шу долалуш

Ха а ца йоаеш дунен хьалха латтача мехкашта тІехьакхер — иштта да адамащ кердача эзар шерага кхоачаха хана Китайс шийна хьалхашка оттадаьр.

Цунца дувзаденна Шанхае кІирагІа цкъа арадоалача «Дунен экономика вестник» яхачо кхераш дувцар Китайнеи дегІаяьхкача паччахьалкхенаштен юкъера юкъ дІахо а шерлуш хиларах. Из бакъду реконструкцеи дегІаахареи Дунен халкъашта юкъерча банко араяьхача даннеша. 1960 шера КНР къаман продукт США-чул 460 миллиард доллар кІезигагІа хиннача метта 1985 шера из юкъ 3680 миллиард долларага кхоачаш шеръялар.

ТІехь - тІехьа дуккагІча китайцаша из бакъхилар кхетаду, шоай мехка кхоане 1979 шера йолаенна реформа дІахо кІоарглуш хиларца а ювз.

Хіанз реформа керттера дар да политически система эргаьякха тоаяр, эггара хьалха партийнин паччахьалкхени органий функцеш къоастаяр.

КПК а китайски правительства а структурера бакъахьа ца хинна параллелизм, балха лоха эффективность, шеръяь штаташ, бюрократизм — уж я паччахьалкхен организацей функцеш дуккхача шерашкарча практике партийни органаша шоашка дІаэцарах хьахинна керттера проблемаш.

КПК XIII съезд хинначул тІехьагІа (1987 шера октябрь) хьал хувцадала долалу. Паччахьалкхен органий болх шоаш беш хиннача партийни учрежденеша шоай административни полномочеш дІалу е уж учрежденеша дІайоах.

ДІахо а къонъеш я лакхера партийнии паччахьалкхени кулгалхой аппарат. ДІайоалаш латт валлалца кулгалдеча гІулакха тІа саг латтара система.

КІезигъеш я правительственни аппарат. КНР Госсовета система пхелагІа дакъа болхлой (10 эзар саг) административни боацача балха тІа хьожабу. КІезигъю министерстваши паччахьалкхен комитеташи. Царех цхьаяраш дакъа вІашагІтох. Масала, энергоресурсай керда министерство хьаяьй кІора, мехкдаьтта, ядерни промышленноста министерстваш вІашагІтеха.

Уж гІулакхаш деш дуккагІа бокъонаш лу доал дара лохерча звеноштa, промышленни предприятешта. Шоаш шоашта доал деш болх беш я езткъе итт эзарнел тІехйола паччахьалкхен предприятеш. Цар хІанз мехка валовой промышленни продукцех кховзткъе итт процент гаргга лу.

КНР Паччахьалкхен статистически управлене даннегІа, 1987 шу чанхдоалаш паччахьалкхен секторе 82 процент йола йоккхийи юккъереи промышленни предприятеш, торговле 60 процент предприятеш подряда системага, боахама бехкткхама кхыча формашка яьхай.

«Дерригача халкъа рузкъан промышленни предприятеех долча КНР Законагіа» (укх шера тІанйнад из) зе деш йола предприятеш паччахьалкхено хьаллацац, уж дІайоах.

Мехка политически атмосферана демократизаци яро, экономика керда яккхаро дикадар ду. Бакъда, экономически керда хувцамаш хиларца дувзаденна Китайна хьалхашка цІенхаштта проблемаш а овтт. Масала, 1988 шера январь — июнь, бетташка маьхаш 13 процент лаьхденнад, царех кхаь даькъах ши дакъа китайски экономисташа инфляце чотагІа а лоархІ. Реформа эггара дукхагІа хоалуш дола деш да из.

Цунца дувзаденна китайски реформа инициатор волча Дэн Сяопина дукха ха йоаццаш белгалдаькхар маьхаш, алапи, инфляци санна дола дешаш цхьан къаьсттача кхерамца дувзаденна хилар. Кхерам ца хулаш диса йиш яц вай, нагахьа санна цхьан моттиге Іадда ца Іай, аьлар цо.

Хетаргахьа из ба а ба реформа хургдолча толамех бала беза мах, КНР Госсовета премьера Ли Пэна аьлар: «Маьхий реформаца вай хаьдда а лоралуш а да. Цун программа тешаме а халкъо, предприятеша, обществас дІатІаэцаргйолаш а я».

Арахьарча дуненцара бувзам шербара политика дІахо шерлуш я — из я реформа эггара керттерчарех цхьа аспект. 1988 шу доладеннача хана денз берригача мехка дІаяьржай фордаца ухка лаьрххІа йола экономически зонаш дегІакхувлара керда стратеги. Цар дІалоаца моттиг шозза дукхагІа хиннай— кхо бІаь эзар квадратни километр.

КНР арахьарча торговле боарам укх шера хьалхарча ялх бетта 43 миллиард долларага кхаьчар, е 1987 шера хиннначул 22,4 процент дукхагІа. Арахьарча торговлера пассивни сальдо 1986 шера 6,4 миллиард доллар хиннача метте 1987 шера шин миллиард долларага кхоачаш лохьелар.

Из иштта дале а дукхагІболча китайцаша кхетаду карагІдаьннача толамаша гІадбигарал саготагІа йола проблемаш шоай хилар. Цудухьа вовзаш волча китайски Іилманхочо Цянь Сюсэна дукха ха йоаццаш аьлар: «Кхы ха йоае йиш яц. Нагахьа санна иштта хьал ира а хувцамаш делга тІехьатетта йиш йоацаш а хилар халкъа дІадовзийта моге, тІаккха, шеко йоаццаш, китайски къам юкъара гІулакх дара кхотаденна хьалгІоттаргда цаІ хиннА».

Сюи ЛЭИ,
китайски журналист.
(Синьхуа—АПН).

МАШАРА НИКЪ ЧІОАГІБЕШ

ДІадаха кІира долалуча дийнахьа адамлено дездир вІашагІкхийттача Къамий Организаце Ди. Традици а хиннА дІаэтта ма хиллара, цу дийнахьа дІадоладелар гергзаш дІадахара тІехьарча гІулакхий кІира. Эггара дукхагІа викалаш юкъебоагІаш йола дунен халкъашта юкъера форум ше хиларах тарра, боккха лоархІам болаш я ООН, адамленна тІалатта эггара боккхагІбола кхерам — ядерни катастрофа кхерам дІабаккхара.

Укх шера къаьстта ший тайпара бахьаиаш долаш яр дунен сообщество ООН Ди торжественни хьале дезде, белгалдаькха. Массанахьа дувцаш да вІашагІкхийттача Къамий Организаци юхадийнъяларах, машара никъ чІоагІбара цун болча лоархІамах. Хувцалуш латтача дунен чухьежа кизга да тахан ООН. Къаьст-къаьста уйлаш йолаш бола викалаш цунна чубоагІача хана хала дар цунна вІашагІкхийттача къамий концепци практике чакхйоаккхаш хила. Хіанз оалаш долча, ООН юхадийнъеннай, яхача дешаша хьахьокх дунен халкъашта юкъера климат тоаенналга, эггара хьалха дунен практика керттерча участке — американо-советски гІулакхашка а тоалуш. Реально ядерни герзаш дІадоахилга дІадола а даь, Москваи Вашингтони йолаелар регионалыни конфликташта йола блонадаш дІаяхара наькъаш лаха. ХІаьта цу тайпарча балхо ООН потенциал хьагучаькхар, паргІато елар машара никъ чІоагІбара цун низ тІаберзабе.

ВорхІ шера наьха цІий Іоухийташ Иранаи Иракаи юкъе лаьтта тІом соцабаро, Афганистана гонахьара гІулакхаш политически наькъагІа тоадарах йола женевски соглашенеш яро къаьгга хьахьекхар мел беркате а пайдане а хила йиш я цу организаце барт беш юкъелаттара йола мисси. Укх шера цо даь кхы а кІезига дац дика гІулакхаш: йийкъача Кипра общинай кулгалхой диалог. Малхбузен Сахара хьакъехьарча ООН инициативана йола позитивни отклик, Кампучена гонахьара гІулакхаш политически наькъагІа тоадара бола болам, Корейски ахгІайрен тІа йолаш йола проблемаш къоастаяр духьа лелаеш контакташ, юхкера а йиъ оагІорахьара Къулбехьен Африка хьакъехьа еш йола переговораш.

Итт шу да Намиби ший лоІаме хилара хьакъехьара ООН Кхерамзлен Совета резолюци кхоачаш ца еш латта. Из эггара тІехьара мохк ба, ЮАР бІуно оккупаци ярах лоала кІалкара ца боалаш юхебиса. Цудухьа ООН беркате долча укх шера, из дош кхоастадара аьттув бола хьалаш а хиннад ала йиш йолаш да. Ангола, ЮАР, Куба, США барт бечча дІатІакхаьчай къулбаафрикански бІу ангольски территоре тІара арабаккхара, хІаьта иштта Ангола правительства дехарагІа, цу мехка гІо деш хиннА кубински бІу цигара арабаккхара хьакъехьа а. Уж переговораш чакхъяхаро таро хулийтаргьяр Намиби ший лоІаме хилийтареи Ангола кхерамзле чІоагІъярен хьакъехьара ООН планаш кхоачашъе йолаялийта.

Укх деношка Москве балха визитагІа вена хиннав МПЛА — къахьегама Парте председатель, Ангола президент Ж. Э. душ Сантуш. Цунца хиннача вІашагІкхетарашка советски оагІонхьара дІахайтад континента Къулбехьа тІеххьара юхейиса колониализман расизман чІоагІале йохаяьа духьала лоаттабеча къовсама ше раьза йолга.

В. ОВЧИННИКОВ.
(ТАСС).

«СА БЕРАШ ШОАЙ ДАЬХЕНЕ ДАХАРГДОЛАШ»...

Цун цІн дерригача дуненна дІаяйзар Тунриса гаьна доацаш Ясир Арафата аьтта оагІув бола, Палестина мунъаяхкара Организаце (ООП) вовзаш вола деятель вола цун мар Абу Джихад цу апрельски сарахьа израильски диверсанташа вийча.

Умм Джихада (Интисар зир оалаш йовз из къовсам лоаттабеча соратникашта юкъе), цу хозача 47 шу долча кхалсага, ялх бера наьна вахар духьала жеро хиларца соцаш дац. Из палестински кулгалхо а я.

«Панорама» яхача итальянски журнала корреспондента Кьяре Валентинена цо енна интервью йоалаю оаха читателашта (кІеззиг-дукха лоацъяь).

— Интисар, хье бер долаш хинна ха дагайоагІий хьона?

— Эггара хьалха сона диц ца луш дисар да апельсина гаьна зизай хьадж йоагІача тхоай цІенна гонахьа дав ловзараш, тхона юхе яьхача кхыча йиІигашца форда йисте гІомар тІа ловза ахар. Бакъда, геттара сиха дагадох унзара а низ беш а хинна кхыдараш. Сона дагабоагІа мятежникаш лех яхаш бахьанаш а доахаш бийсана цІагІа чулелхаш хинна израильски салтий. ЦІаккха а политика ца лелаеш хиннача са даьна еттар цар, мебель йохайора, диванаш эттІабора. ХІаьта цу ханна улицагІа ювлача топий таташ хьахозар. Дукхабараш боабора. Уж бовш хиннараш тха доттагІий, бовзаш бола нах бар. ХІаьта со 14 шу даьнна яр, со бер долаш хинна ха дІаяьннай.

— Хьан эзай хьо духьалъоттара болама юкъе?

— Сай нийсархоша. Хула хІамаш бе-башха ца хеташ хила йиш йоацилга кхетадора оаха. Дукха ха йькхар дас цхьаккха хІама ца ховш. Апельсинаш чуйолаш аз леладеча тускар чу цкъа шийна гранаташ бІаргаяйна йоллаше а, нанас дІаалаиэар. Наннеи йоІаеи юкъе хулаш ма хиллара, тхо шиъ барта, вІаши тешаш яр. Цо хІама дІаалацар, цкъаза со е тарлургхилар дагадехача, корзагІъяьле хьовзаш хиннаяле а.

— Духьалъоттара болама гранаташ яхьарал совгІа кхы фу де йиш яр хьа ханнара йолча йийнга?

— Юхьанца цхьа доккха доаца гІулакхаш кхоачашдора аз. Цкъа сарахьа тха собране вера болама кулгалхоех цаІ, со цец а йоалаш, из кулгалхо мукъагІа хиннавар дуккхача хана денз сона бІарга ца вайна са даь веший воІ. — Халиль Вазир, хургвола Абу Джихад. Цун дукха йола къайлагІа инструкцеш дІателА йолаелар со. ИІаьххача хана боламаи Газа организацеи кулгалхошта юкъе бувзам лоаттабир аз.

— Кхы фу хувцаденнад хьа вахаре Абу Джихадаца вІашагІкхийттачул тІехьагІа?

— Долла хІама а хувцаденнад. Хьахиннад из вевзаваллар, тхо шаккъе а тешача, гІулакха со тешаме хилар тха вахара дІакъаста йиш йоаца дакъа а хинна дІаэттад. Из сона йоккха дегагІоз, докхха ираз денна аз хержа хІама да.

— Мараца политически барта доацаш хІама хиннадий шун?

— Хиннад, цкъа, масала, Иордан хи йисте Малхбузерча оагІорахьа палестински паччахьалкхе хьае йолча итт пунктах латтача программа деша хьакъехьа. Сона цох хийтар из деррига а тхоай исторически бокъонаш оаха ютилга. Са маро лерхІар цох хьаькъалера решени. Кулгалдеча органий заседанешка нах болчча къийсар оаха из.

— ХІаьта хІанз фу хет хьона цу пунктах?

— Абу Джихад бакълувш хиннав.

— Тунисе цу бийсана хинначох фу дагадоагІа хьона.

— Бийсана со меттара гІоттаеш са аькхдахар, йизза кІур латта, цІий Іодаха кабинет, цхьа къорача сатеме Абу Джихада герз детташ хинна уж беррига нах, хІана аьлча доала тата хозаргдоацаш глушителаш йолаш дар цар герз, хІаьта цул тІехьагІа тха, зІамигача бера Нидала маьнгелга тІа гІолла теха автомат. Дукха денош даьхар аз цул тІехьагІа мотт сеца, йист ца хулалуш.

— ТІехьа тІайоагІача хана фу хиларга дог доахаш я хьо?

— Аз дог доах, со теш са бераш машаре шоай даьхене дахаргхиларах, байнараш дІабохка са халкъа лаьтта хургхиларах. Со теш царел кІезигагІа лоархІам бола хІамаш а, масала, историца гІулакх хила сайна ха хургхиларах а. Йиш йола ха эттача деша ма яьгІайий со, маьре яхачул тІехьагІа дукха ха яьлча диплом ма нйцайий аз. Кхы цхьаькханех а тташ со, беррига наьха а санна, сай паспорт хургхиларах. Уж санна дола моллагІа хІамаш хила йиш йоацаш лархІа хІана доагІа аз?

(АПН).

Хьаходду моттиг

«Сердало»-89

Хьамсара доттагІий! Чакхдоалаш латт хьатІадоагІача шера газеташ журналашн яздайтилга. Уж яздайта йиш я бувзама отделенешка. «Союзпечата» агентствашка, предприятей, учрежденей, организацей общественни распространител а ш к а гІолла.

Тахан оаха кепатохаш йола «Абонемента» бланк шоана подписка е аттагІа хургдолаш тох. Цу тІа йоазув деча хана жІарг оттадеш дІайоае еза газеташ хьанйде шун безам болча беттай номераш. Нийса дІаязъе еза индекс, адрес, тайпан цІн, инициналаш.

«Сердало» газет шера яздайтара мах 4 соми 8 кепики ба. Из а дІаязбе беза абонемента тІа. Цхьаккха ограничени йоацаш яздайта йиш я газет. Бланки, цу тІа мел эша йоазош даьчул тІехьагІа, газет яздайтарах доагІа ахчеи кепайоазон общественни распространителага е шоаш дахача моттига гаргагІа йолча бувзама отделене дІачудала деза, цига цунна йоагІаш йола оформлени ергйолаш.

Ф. СП-1

Министерство связи СССР «Союзпечать»

АБОНЕМЕНТ на газету **«СЕРДАЛО»** — 54673. (индекс издания)

Количество комплектов | 1

на 1988 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда _____ (почтовый индекс) (адрес)

Кому _____ (фамилия, инициалы)

Доставочная карточка на газету 54673. (индекс издания)

ПВ | место | литер

«СЕРДАЛО»

Стоимость | подписки _____ руб. _____ коп. | переадресовки _____ руб. _____ коп. | Колич. комп. | 1

на 1988 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда _____ (почтовый индекс) (адрес)

Кому _____ (фамилия, инициалы)

ХЬАМСАРА ГАЗЕТ ДЕШАРАШ!

Газет яздайта йиш йола ха 15 ноябре чакхйоал. Цудухьа, диц ма далийта ханнахьа шоашта «Сердало» яздайтилга. Шера из яздайтара мах 4 соми 8 кеп. Газета индекс 54673